

DANUBIUS

UNIVERSITAS

*Civilizatia Gutenberg***CIVILIZAȚIA CĂRȚII****George Lates¹**

O apariție recentă, Ithaca Danubiană, datorată unei inițiative mai vechi, chiar foarte vechi, a omului de condei Gheorghe Felea, fost profesor universitar, fost înalt funcționar în cadrul ministerului ce girează fără succes școala românească (nici măcar denomiția instituției nu e o certitudine), a văzut lumina tiparului sub egida Editurii Universitare Danubius. Evenimentul apariției a fost celebrat în mai multe rânduri, spre satisfacția evidentă a inițiatorului, el însuși autor al unui amplu studiu, inclus în sumarul acestui volum colectiv, gândit ca un omagiu la împlinirea a 60 de ani de existență, transformate ad-hoc în 70 de ani. De aceea a și fost nevoie ca numele unor autori să fie marcate prin chenar negru, spre veșnică pomenire. Ideea de omagiu nu mi s-a părut prea fericită și de aceea i-am și mărturisit-o inițiatorului, remarcând că, în buna tradiție românească, omagiații ce sfârșesc împușcați, sunt deja pe nășalie sau se pregătesc pentru înveșnicire, ceea ce nu se prea potrivește cu energia și energetismul beneficiarului acestui gest de complezență și de autosatisfacere a unui orgoliu exacerbat, care l-a însoțit în traiectoria vieții dedicată școlii de toate gradele.

Cât de actuală este formula unui volum colectiv cu zeci de autori e o discuție și o dispută intelectuală care n-a fost încă tranșată. Moda, și nu modelul, zice că n-ar mai fi de actualitate, însă, dincolo de câteva articole tămâietoare, în sumarul volumului de peste 300 de pagini, format A4, sunt incluse studii erudite sau eseuri de veritabilă substanță științifică. Așa se face că la resuscitarea inițiativei, de acum mai bine de un deceniu, s-a introdus unei tematici care vizează localismul creator, circumscris Dunării în general și Galaților, în special. De aceea în cuprinsul volumului se regăsesc materiale cu substanță informativă și exegetică, unele fac chiar paradă de erudiție, încât se sustrag tematici enunțate și divaghează spre zone limitrofe referințelor obligatorii, așa cum le-a stabilit inițiatorul și editorul. Pe lângă “oastea de strânsură”, alcătuită din economiști și veleitari, în sumarul volumului se regăsesc autori din oastea cea mare, respectiv istorici, arheologi, filologi, filozofi etc., astfel că materialele publicate în bune condiții grafice și cu destulă acribie științifică, sunt citabile oricând în lucrări de anvergură, colective sau de autor unic. Tirajul, în consonanță cu nevoile, ne e cea mai bună soluție în frecventarea acestei cărți, și la propriu și la figurat.

Insinuăm anterior, sau o spuneam de-a dreptul, că nu suntem adepții volumelor colective sau a studiilor, articolelor, chiar a cărților cu autori multipli. Trei sunt motivele care ne determină s-o facem, cu o notă de ironie și umor care ne caracterizează demersurile orale sau scrise. Primul motiv e unul de sorginte etnică și se rezumă la sintagma “de-aia” prin care se rezolvă, pe întreg teritoriul locuit de români, situațiile tensionate, când un răspuns argumentat nu e posibil. Al doilea motiv e unul cu tentă regională,

¹ Conf.univ.dr., Universitatea Danubius din Galați

reperabil într-un areal sudic și se rezumă tot în două cuvinte: “iac-așa”. Acoperă, în intenția celui care-l rostește dorința de a scurta vorba, de a-i reteza interlocutorului șansa de a-și spune păsul. Cel din urmă motiv e preluat din rostirea / rostuirea creștin ortodoxă și sună cam așa: “din motive binecuvântate”, formulă prin care preotul justifică încălcarea regulilor ritualice de către credincioși sau de către sine. Încălcarea regulilor acoperă un spectru larg de culpe, mizându-se pe marea putere de iertare a lui Dumnezeu mizându-se însă pe marea putere de iertare a lui Dumnezeu, nesocotindu-se însă detaliul că acesta este atotiertător dar deloc uitător astfel încât la judecata din urmă ne vom înfățișa cu toată lista păcatelor comise într-o viață pământească. În oglindă cu argumentele șagalnice, suntem obligați să invocăm unele care să se plieze pe argumentul respingerii ideii colectivistice. Un volum colectiv e lipsit, inevitabil, de unitate stilistică, de perspectivă comună, de elemente similare de tehnicitate editorială (lucru tot mai rar) se mai atenuază câte ceva din inadvertențele de tehnică editorială, nu însă și celelalte precarități. În mediul academic, în ultima vreme a proliferat ideea volumelor cu mai mulți autori, sau a articolelor / studiilor științifice realizate în echipă, adesea fără a se menționa explicit care e aportul fiecăruia. Unele volume cu mai mulți autori sunt afaceri de familie, pe lângă un prim autor găsim loc pe copertă și copiii acestuia sau apropiați profesional. Mâna de ajutor e întinsă acestora e o soluție echivocă pe care sistemul o cultivă sau doar o acceptă.

Din cele afirmate mai sus, rezultă că, deși figurăm ca editor, am avea obiecții la ideea după care s-a condus Gheorghe Felea când a sunat adunarea pentru a-și marca cele două vârste din urmă. Suntem însă în măsură să precizăm că între ceea ce s-a concretizat la 60 de ani și ceea ce a rezultat la 70 e o diferență considerabilă, cantitativă și calitativă. Ceea ce inițial a fost o intenție rămasă în fază de construcție preeditorială, se regăsește acum într-un volum elegant și impunător. Timpul scurt, avut la îndemână, a făcut imposibilă evitarea unor sporadice greșeli de redactare sau tehnoredactare; per total Cartea respectă regulile științifice pentru o lucrare demnă să figureze într-o bibliotecă publică sau privată. Singura precaritate e dată de tirajul limitat din cele trei motive invocate mai sus.

De la o variantă la alta, Cartea a suferit modificări substanțiale: unii autori și-au revizuit textele inițiale, câștigând astfel în substanță și acuratețe, alții au venit să se adauge ideii inițiale de a omagia omul de condei, ce împlinea o vârstă rotundă. Inclusiv, acesta a decis să dea volumului o tentă danubiană, în consonanță cu proiectul de a elabora o Enciclopedie a Dunării, din care, eventual să se desprindă și o Enciclopedia e Galaților. Folosim formele de plural, nu din rațiuni arhaice, ci pentru a evidenția un fapt istoric. A existat mai întâi un târg al Galaților, flancat de mai multe mahalale și plasat în ceea ce azi numim Valea Orașului, așezare peste care năvăleau periodic apele revărsate ale Dunării. Apoi, târgului i s-a adăugat orașul construit pe un platou ce-k scutea de imprevizibilul hidrologic. Au fost chemați meșteri italieni care au zidit case și sedii impozante de instituții. Au apărut astfel și facilitățile urbane: un plan de sistematizare, apă, canal, gaze, străzi pietruite, trăsuri și automobile, etc. Ulterior orașul s-a extins dincolo de ulița satului adăugându-i-se cartiere noi pentru aportul de populație cerut de dezvoltarea industrială. Galațiul cartierelor e altceva decât cel istoric, dar are toate facilitățile urbane, încât îl putem număra printre cele trei ipostaze, ce justifică pluralul folosit cu denotație.

Ithaca Danubiană face parte dintr-un proiect editorial în două volume masive. Cel dintâi a văzut deja lumina tiparului, iar cel de-al doilea se află în faza avansată de elaborare și prelucrare editorială. Poate că unii pun sub semnul zădărniceii acest efort de a consemna o istorie pe care riscăm să o uităm, inclusiv faptul că locuitorii ai urbei nu știu istoria locului. Regretatul Paul Păltânea ne-a lăsat o istorie a orașului care se oprește însă la 1918, de aceea volumele gândite de istoricul Gheorghe Felea vin să completeze secolul de istorie ce riscă să fie acoperit de negura timpului. Titlul comun al celor două volume are și o nuanță metaforică cu tenta helenică, dragă autorului, căci istoria Europei stă pe numele vechii Grecii.

Nuanța personală vine din drumurile străbătute de autor, care sfârșeau de fiecare dată cu revenirea acasă, undeva pe malul Dunării, unde-l așteaptă Penelopa și cărțile din biblioteca adunată în ani care nu mai încap în apartamentul generos, ci și-a găsit sălaș și în alte locații. Să lași în urmă o bibliotecă e mai relevant decât alte proprietăți; să scrii cărți care să-și găsească locul cuvenit în aceasta și în alte biblioteci publice sau private e chiar mai semnificativ decât o pasiune bibliofilă, devenită maladivă până la bibliofagie.

Lângă ruinele vechii Helade, am adăuga și cărțile lăsate moștenire umanității de filosoffii și scriitorii ce continuă să uimească lumea cu profunzimea gândirii și cu finețea scriiturii. Dacă n-ar fi existat aceștia lumea ar fi fost mai săracă, poate chiar ar fi arătat altfel. De aceea cinstim făcătorii de Carte, căci aceștia adaugă, inevitabil, la temelia culturii, nuanțe și informații de care beneficiază contemporanii și se va bucura urmașii. Un astfel de constructor de edificii intelectuale este și autorul Ithacăi Danubiene și de aceea îl omagiem în această postură.